

รายงานการวิจัยติดตามและประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับปฐมวัย

วันที่รับบทความ : 28/09/2566

วันที่แก้ไขบทความ : 22/02/2567

วันที่ตอบรับบทความ : 04/06/2567

นงเยาว์ อุทุมพร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 2) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และ 3) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยผสมวิธีมี 2 ระยะ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียนและศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู/คณาจารย์ 540 คน ผู้บริหาร 190 คน กรรมการสถานศึกษา 190 คน ผู้ปกครอง 340 คนรวมทั้งสิ้น 1,260 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 4 ฉบับ สำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 25 คนเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือได้แก่ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม 2 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้เรียน ได้แก่ (1) คุณลักษณะด้านร่างกาย (2) คุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ (3) คุณลักษณะด้านสังคม และ (4) คุณลักษณะด้านสติปัญญา มีพัฒนาการอยู่ในระดับมาก 2) สภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ได้แก่ (1) ด้านนโยบายและกลยุทธ์การจัดการศึกษา (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน (4) ด้านสื่อและเครือข่ายการเรียนรู้ (5) ด้านการวัดและประเมินผล (6) ด้านการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (7) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของต้นสังกัด (8) ด้านภาคีเครือข่าย และ (9) ด้านการบริหารจัดการและการบูรณาการการจัดการศึกษา มีการบริหารจัดการ โดยดำเนินการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน และ 3) แนวทางการจัดการศึกษา รัฐบาลหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาเน้นการเตรียมความพร้อมควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การติดตามและประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ มาตรฐานการศึกษาของชาติ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี อีเมล : nongyao.u@dru.ac.th

The research report tracks and evaluates learner attributes in accordance with the framework of desirable outcomes of education in accordance with early childhood national education standards.

Received : 28/09/2024

Revised : 22/02/2024

Accepted : 04/06/2024

Nongyao Utoomporn¹

Abstract

This research was aimed to : 1) evaluate learner attributes in accordance with the framework of desirable outcomes of education in accordance with the National Education Standards B.E. 2561 (2018). 2) study the management conditions of educational institutions to develop learner characteristics in accordance with the National Education Standards B.E. 2561 (2018). and 3) presented educational management guidelines for achieving desirable outcomes in accordance with the National Education Standards B.E. 2561 (2018). The research was mixed methods and classified into 2 phases as follows: Phase 1 was quantitative research to evaluate learner attributes and to study the educational management conditions of the educational institution. The sample group consisted of 540 teachers/faculty members, 190 administrators, 190 school board members, 340 parents in total 1,260 people using the multi-stage sampling random method. The instruments consisted of 4 questionnaire for teachers, school administrators, parents and school committee members. Phase 2 was qualitative research to evaluate learner attributes study the educational management conditions of the school and to study the guidelines for managing the education of important information providers. There were 25 informants selected purposively. The instruments were two-focus group question guides. Data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data was analyzed by using content analysis. The results showed that: 1) Learner Attributes - (1) Physical Attributes (2) Emotional and Psychological Attributes (3) Social Attributes and (4) Cognitive Attributes – Learner Attributes was at a high level of development. 2) Management conditions of the educational institution (1) Policy and Strategy Management Studies (2) Curriculum (3) Teaching and Learning (4) Media and Learning Networks.

¹ Associate Professor, Dr. Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University, e-mail: nongyao.u@dru.ac.th

(5) Measurement and Evaluation Aspects (6) Teachers, Educational Personnel Development. (7) Parent Organization Educational Management Support. (8) Network Parties and (9) Management and Integration of Management Studies The management was academy is managed. All aspects are concretely implemented by involving all parties involved in the management of early childhood education, and 3) Approach to Education Management (1) Governments or educational agencies with an emphasis on preparation. 2) Collaboration from parents and network partners by educational institutions should consistently and continuously integrate cooperation between network partners in the development of children together.

Management is carried out by involving all relevant parties in all aspects. 3) The educational management guidelines: The government or educational management agencies emphasize readiness and should integrate cooperation among network partners in child development together consistently and continuously.

Keywords: Tracks and Evaluates Learner Attributes in Accordance with The Framework of Desirable Outcomes, The National Education Standards

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับสร้างคนไทย 4.0 ภายใต้จุดหมายร่วมคือการธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยมีจุดหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อสันติสุข และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา รวมทั้งการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ในมติเห็นชอบกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น.1) ดำเนินการขับเคลื่อนชี้แจงแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดคล้อง เชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติจึงมีสถานะเป็นมาตรฐานแม่บทให้ทุกหน่วยงานและทุกระดับ การศึกษานำไปเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานและหลักสูตรของแต่ละประเภทและระดับการศึกษา โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดให้มีกระบวนการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งการจัดทำสื่อ เอกสารเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ การจัดประชุม เพื่อเป็นการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การกำหนดหลักสูตร การประเมินผู้เรียน การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา รวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษายังมีการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และติดตามความก้าวหน้าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ซึ่งพบว่าการดำเนินงานในประเด็นต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุม ทัวถึง และเป็นรูปธรรม ซึ่งปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินงานจะแตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา ลักษณะการจัดการศึกษา ประเภทการศึกษา บริบทพื้นที่รวมถึงสภาพของผู้เรียนหรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข, น.2-3)

การประกาศใช้และการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งน่าจะเห็นผลของการดำเนินการตามมาตรฐานแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงประสงค์ให้มีการวิจัยติดตามและประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ของชาติที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยมุ่งประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcome of Education: DOE Thailand) ตามคุณลักษณะขั้นต่ำ 3 ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ภายใต้ค่านิยมร่วมอันได้แก่ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค รวมทั้งการมีลักษณะนิสัยที่ดีและมีคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งการศึกษาให้เห็นถึงสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การได้แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สามารถพัฒนาบุคลากรของชาติให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพ เป็นคนไทย 4.0 ที่สามารถแข่งขันกับทั่วโลกได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในระดับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในระดับปฐมวัย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจำแนกการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในทุกสังกัด ประกอบด้วย ครู/คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษา ผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในทุกสังกัด ประกอบด้วยครู/คณาจารย์ 540 คน ผู้บริหาร 190 คน คณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษา 190 คน ผู้ปกครอง 340 คนรวม 1,260 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค (ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้) ทุกสังกัด และทุกกลุ่มของผู้ให้ข้อมูล โดยแต่สังกัดกำหนดให้มีตัวแทนของจังหวัดในการประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ตามจำนวนที่นักวิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 4 ฉบับ สำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ระดับปฐมวัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษา กำหนดองค์ประกอบและตัวแปรของเครื่องมือจำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เขียนข้อคำถามตามกรอบแนวคิดและนิยามตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ฉบับละ 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลความตรงของเครื่องมือทั้ง 4 ฉบับ มีค่าความตรงอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ฉบับละ 35 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2551, น. 248) ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม 1) ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.88 – 0.98 และ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.94 – 0.99

5. ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 15 มกราคม – 15 มีนาคม 2565 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ประสานงานกับผู้ช่วยนักวิจัยในแต่ละระดับการศึกษา จำแนกตาม ภูมิภาค จังหวัด และสังกัด
- 2) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้ช่วยนักวิจัย
- 3) ส่งเครื่องมือ/ลิงค์ตอบข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Google form) ให้ผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนและช่วงเวลาที่กำหนด

4) ผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งกลับให้นักวิจัย โดยผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ (จากเอกสารและข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) จำนวนทั้งสิ้น 1,237 ฉบับ จากกลุ่มตัวอย่าง 1,260 คน คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนร้อยละ 98.21

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ศึกษาสภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ครอบคลุม 5 ภูมิภาค และทุกสังกัดที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ด้วยวิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball selection technique) ที่เริ่มต้นจากการเสนอชื่อของคณะนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยที่อยู่ในแต่ละภูมิภาค/จังหวัด โดยคณะนักวิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเข้าสู่กระบวนการของแต่ละกลุ่มสนทนา

2. **เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม 2 ฉบับ

1) แนวคำถามการสนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหารและครูระดับปฐมวัย

2) แนวคำถามการสนทนากลุ่มสำหรับผู้ปกครอง และ กรรมการสถานศึกษาระดับปฐมวัย

3. **การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ** การสร้างแนวคำถามการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษากำหนดองค์ประกอบและตัวแปรที่ต้องการศึกษาจำแนกตามกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2) จัดทำคำถามการสนทนากลุ่มตามกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ศึกษา

3) นำแนวคำถามการสนทนากลุ่มเสนอให้ที่ปรึกษาและคณะนักวิจัยประเมินเชิงวิพากษ์ ความตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของเครื่องมือ

4) ปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามการสนทนากลุ่มและจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลในช่วงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ - วันที่ 9 มีนาคม 2565 โดยการจัดสนทนากลุ่มออนไลน์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams และใช้เวลาในการสนทนากลุ่มโดยประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที ต่อกลุ่ม โดยมีกระบวนการในการจัดสนทนากลุ่ม ดังนี้

- 1) ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มแต่ละกลุ่ม เพื่อขอข้อมูลที่จำเป็นในการสร้างห้องสนทนากลุ่ม
 - 2) จัดสร้างห้องสนทนารองรับการสนทนากลุ่มออนไลน์และจัดทำลิงค์สำหรับการสนทนากลุ่มแต่ละห้อง
 - 3) ทำหนังสือเชิญให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อบอกหมายวันเวลาการสนทนากลุ่ม โดยส่งแนวคำถามการสนทนากลุ่มและลิงค์สำหรับการเข้าสนทนากลุ่ม
 - 4) แต่ละกลุ่มดำเนินการสนทนากลุ่มตามกำหนดการที่กำหนดไว้
5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยวิธีการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้เรียนที่เป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของผู้เรียนระดับปฐมวัย ด้าน1) คุณลักษณะด้านร่างกาย 2) คุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ 3) คุณลักษณะด้านสังคม และ 4) คุณลักษณะด้านสติปัญญา มีพัฒนาการอยู่ในระดับมาก
2. สภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย 1) ด้านนโยบายและกลยุทธ์การจัดการศึกษา 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสื่อและเครือข่ายการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 7) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของต้นสังกัด 8) ด้านภาคีเครือข่าย และ 9) ด้านการบริหารจัดการและการบูรณาการจัดการศึกษา สถานศึกษามีการบริหารจัดการ ทุกด้านอย่างเป็นรูปธรรมโดยดำเนินการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้กระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน
3. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 1) การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน รัฐบาลหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง โดยเน้นการเตรียมความพร้อมเป็นสำคัญ 2) ความร่วมมือจากผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย โดยสถานศึกษาควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กร่วมกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านผู้เรียนระดับปฐมวัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า “โดยภาพรวมเด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งการพัฒนาด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ มีพัฒนาการด้าน

อารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้” ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูระดับปฐมวัยทุกสังกัดมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนและการดูแลเอาใจใส่ได้ระดับปฐมวัยเป็นอย่างดี และดูแลอย่างใกล้ชิด มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตามความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็ก มีการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่น และลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสอย่างมีความสุข มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับช่วงอายุ ความสนใจ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานทั้งออนไลน์และออนไซต์ รวมทั้งมีการจัดบรรยากาศให้ปลอดภัยสะอาด มีสื่อ มีสีสัน มีเครือข่าย มีสื่อหลากหลาย ดังนั้นเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ดังที่เยาวยา เดชะคุปต์ (2542, น. 15) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนับว่า เป็นช่วงสำคัญของการวางรากฐานที่ดีของชีวิต เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เป็นวัยที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีที่สุด และสถานศึกษาระดับปฐมวัยส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กตั้งแต่เริ่มต้นจึงมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเด็ก มีการแบบบูรณาการโดยนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งในการจัดการศึกษาไม่ได้เน้นการอ่านเขียน เรียนรู้จากการเล่น แต่เน้นกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติมาบูรณาการกันจะเห็นได้ว่าพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้านค่อนข้างสมวัย

1.1 คุณลักษณะด้านร่างกาย จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษาจะมีการวัดน้ำหนัก ส่วนสูงของเด็กกว่าเด็กอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือไม่เป็นระยะ ๆ เน้นกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายการเข้าจังหวะ การทรงตัวของเด็ก การเล่นเกมต่าง ๆ การใช้กล้ามเนื้อทั้งกล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ มุ่งสอนให้เด็กดูแล รักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัย ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัย หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค สิ่งเสพติด และระวังภัยจากบุคคล สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย” ซึ่งสถานศึกษาในทุกสังกัดได้ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กด้านร่างกายให้มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กมัดใหญ่ มีการวัดน้ำหนัก ส่วนสูงและพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามเกณฑ์ มีการติดตามและประเมินพัฒนาการของเด็กทุกคนอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาเด็กให้มีสุขนิสัยที่ดีผ่านกิจกรรมต่างๆ ซึ่งครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรปฐมวัยกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 43) แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย โดยการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย การรักษาความปลอดภัย และการตระหนักรู้

เกี่ยวกับร่างกายตนเอง จากการจัดประสบการณ์ดังกล่าว จึงอาจทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในด้านพัฒนาการด้านร่างกาย ที่กำหนดในมาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและสุขนิสัยที่ดี มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น.36)

1.2 คุณลักษณะด้านด้านอารมณ์ จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษาจะเน้นการเตรียมความพร้อม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเด็กจะมีความร่าเริงแจ่มใส มีความสุข สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับวัย มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความมั่นใจ กล้าพูดและกล้าแสดงออก สามารถยับยั้งและควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีแสดงออกถึงความพอใจในความสามารถ และผลงานของตนเอง และผู้อื่น โดยสถานศึกษาฝึกเด็กให้มีจิตใจหนักแน่นมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักการอดทน อดกลั้นและควบคุมอารมณ์ของตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เด็กแสดงออกถึงการเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจที่ดีงาม และแสดงออกถึงการรับรู้และความรู้สึกที่ดี ชื่นชอบในศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักธรรมชาติ” โดยสถานศึกษาทุกสังกัดได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งสถานการณ์ที่จัดให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก โดยยกตัวอย่างสถานการณ์ต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมเพื่อรู้จักยับยั้งชั่งใจ อดทนในการรอคอย ฝึกการยอมรับ และพอใจในความสามารถของตนเองและผู้อื่น มีการสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยฝึกให้เด็กได้ประเมินเพื่อน และการยอมรับผลการประเมิน โดยผ่านการทำกิจกรรม ให้เด็กได้เลือกเรียนด้านศิลปะ ดนตรี ตามที่เด็กสนใจการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมอง เป็นการเรียนรู้จากของจริง จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมโดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและพัฒนาการ จากการจัดประสบการณ์ดังกล่าว จึงอาจทำให้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ที่กำหนดในมาตรฐานที่ 3 เด็กมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และมาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 65)

1.3 คุณลักษณะด้านสังคม จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษาจะฝึกให้เด็กมีวินัย รับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของกับผู้อื่น สามารถเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัย มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย เช่น การไหว้ การยืม ทักทาย และมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ เป็นต้น” ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด บนพื้นฐานการเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต

ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมและมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น 28)

1.4 คุณลักษณะด้านสติปัญญา จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งรอบ ๆ ตัว และรักในการเรียนรู้ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเน้นให้เด็กมีการปฏิบัติทดลองด้วยตนเอง” ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ เหมาะแก่การปูพื้นฐาน ปลุกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีชีวิตที่ดีมีความพร้อม มีพัฒนาการตามขีดความสามารถก่อนไปเรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป มีการพัฒนาให้เด็กมีความรู้และสามารถใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิด เช่น การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ การคิดแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้ มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น แวนชยาย แม่เหล็ก เครื่องมือสื่อสาร กล้องดิจิทัล เป็นต้น จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เยวภา เดชะคุปต์ (2542, น.24) ที่ให้แนวคิดไว้ว่า การจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควรทำไปพร้อม ๆ กัน การจัดประสบการณ์ของเด็กในระดับนี้จะไม่เป็นการสอนหนังสือแต่เน้นการเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะเด็กในวัยนี้จะสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ควรจัดสิ่งแวดล้อมหรือประกอบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น จึงต้องจัดกิจกรรมให้เด็กทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดตารางกิจกรรมประจำวันต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรเป็นเนื้อหาที่ปูพื้นฐานให้เด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

2. สภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาระดับปฐมวัย

มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายให้เห็นความเชื่อมโยงไปสู่คุณลักษณะผู้เรียนได้ ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารจัดการด้านนโยบายและกลยุทธ์การจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด และด้านการบริหารจัดการและการบูรณาการการจัดการศึกษา

จากผลการวิจัยที่พบว่า “สภาพการบริหารจัดการด้านนโยบายและกลยุทธ์การจัดการศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการสื่อสารนโยบายให้กับครูในสถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด” ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563, น.36) ที่ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องปฏิบัติคือ 1) วางแผนสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักถึงความสำคัญและการนำมาตรฐานการศึกษาระดับชาติสู่การปฏิบัติให้แก่ ผู้บริหาร ครู

ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง 2) จัดตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อประสานงานสร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และกำกับติดตาม โดยสถานศึกษามีการดำเนินการชี้แจงนโยบายในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้กับครูในสถานศึกษาได้รับรู้และมีการเตรียมการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องในเรื่องของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการวัดและประเมินผล ซึ่งการเตรียมการของสถานศึกษาก็ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัดเป็นอย่างดี ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากต้นสังกัด จากผลการวิจัยพบว่า “ต้นสังกัดมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล” โดยหน่วยงานต้นสังกัดมีการอบรมพัฒนาครูเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อให้ครูมีความรู้ในเรื่องของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การทำสื่อ การวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ มีการสาธิตการทดลองต่าง ๆ ให้ครูปทุมวัยได้เรียนรู้โดยมีการเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ เพื่อให้ความรู้กับครูปทุมวัยเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และเพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาให้กับเด็กปทุมวัย นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดสรรทรัพยากรให้กับสถานศึกษา เช่น ค่าอินเทอร์เน็ต สถานศึกษาก็มีเครือข่ายที่เข้มแข็งร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาเด็ก เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ดียิ่งขึ้น สำหรับด้านการบริหารจัดการและการบูรณาการการจัดการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า “สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการสร้าง การรับรู้ต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ การกำหนดเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ การกำหนดบทบาทและภารกิจที่ชัดเจน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา การจัดทำฐานข้อมูล การสร้างขวัญและกำลังใจ การประกันคุณภาพการศึกษา” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการแบ่งภาระงานไว้ชัดเจน มีการดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการนิเทศการศึกษาและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนสอนที่บรรลุมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.2 สภาพการบริหารจัดการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

จากผลการวิจัยพบว่า “สภาพการบริหารจัดการด้านหลักสูตรมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัดผลประเมินผล สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาปทุมวัยดำเนินการตามแนวทางของ สพฐ. ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการออกแบบการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเตรียมความพร้อม

ไม่เร่งรัดวิชาการ เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและลงมือปฏิบัติ ตามความต้องการของเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กปกติและเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่นของเด็ก โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเล่น สถานศึกษานำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น Project application, Reggio, STEM และมีการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยออกแบบในลักษณะการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ตามที่เขาคควรจะได้รับ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น.189) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติผลการวิจัยพบว่า การนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัตินั้น การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผลนั้น เป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (real life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ การนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยสถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง มีจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นฐานสมรรถนะ ด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งแบบพบกันในห้องเรียน แบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านสื่อและแหล่งเรียนรู้อื่น” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยนั้น สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถของเด็ก มีจัดประสบการณ์ผ่านการเล่น และลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัส จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดห้องเรียนให้สะอาด เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563, น.5) ที่กำหนดแนวทางโดยส่งเสริมให้สถานศึกษา จัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการพัฒนา เรียนรู้ผ่านการเล่น การคิด ปฏิบัติ และให้มีโอกาสสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง การแก้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนให้มีความรอบด้านที่สมดุลผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และคำตอบที่สงสัยด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย กรณีการบริหารจัดการด้านสื่อและเครือข่ายการเรียนรู้ จากผลการวิจัยที่พบว่า “สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษายึดตามพัฒนาการเด็กอย่างชัดเจน และในสถานศึกษาบางแห่งมีการเชิญผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่จบไปแล้วมาถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยรุ่นใหม่ฟัง มีการใช้เทคโนโลยี มีการสืบค้นให้เด็กเรียนรู้และสืบค้นร่วมกัน” ซึ่งในการจัดประสบการณ์แก่เด็ก ครูระดับปฐมวัยมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

มาใช้โดยใช้ควบคู่กัน เช่น เรื่องของภาษาโดยมีการสอดแทรกวิธีการสอนโดยใช้สื่อประกอบ เช่น you tube มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เด็กอ่านออกได้ดี ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน นอกจากการจัดกิจกรรมหลักที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมประจำวันแล้ว ครูปฐมวัยต้องมีความรู้ความสามารถในการนำ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบ ด้านสื่อในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่กำหนดว่า สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการ ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรม เข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน. (2560, น.43) สำหรับ**ด้านการวัดและประเมินผล** จากผลการวิจัยที่พบว่า “สภาพการบริหารจัดการ ด้านการวัดและประเมินผลมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่หลากหลายเพื่อปรับปรุง พัฒนาและตัดสินคุณค่าผลการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ครบคลุม เพียงตรง โดยระบบ การวัดผลประเมินผลเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลเด็กปฐมวัยโดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริงผ่านการใช้การสังเกต สัมภาษณ์ มีการใช้แฟ้มสะสมงาน มีการนิเทศให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการวัดและประเมิน โดยให้ครูมี ส่วนร่วมคิดและร่วมประเมิน ในสถานศึกษาบางแห่งมีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายสัปดาห์ มีการใช้ ผลการประเมินเพื่อพัฒนาเด็กและปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และมีการนำผลจาก การประเมินมาปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวทาง การนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2563 ค, น.18) ที่กำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลว่าการวัดและประเมินผลเป็น การวัดและประเมินผลที่เน้นพัฒนาการเด็กตามหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยให้ครู และผู้ปกครองร่วมกันประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรโดยการบูรณาการประเมินผลตามมาตรฐาน การศึกษาโดยเน้นการประเมินสภาพจริง และ จัดทำรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนในลักษณะพัฒนาการที่เป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ระบุว่าสามารถทำอะไร ได้ในระดับใด โดยมีการนำข้อมูลเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ปกครองและส่งต่อให้ผู้สอนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนา สร้างความพร้อมแก่ผู้เรียนก่อนเรียนในระดับต่อไป และ สอดคล้องกับหลักการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีดังนี้ 1) ต้องมีการวางแผนประเมินพัฒนาการ อย่างเป็นระบบ 2) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง 3) การประเมินผลถือเป็นกระบวนการ ที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม ต้องมีการประเมินอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี 4) ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายไม่ควรใช้

แบบทดสอบในการประเมิน และ 5) สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น.25)

2.3 สภาพการบริหารจัดการด้านการพัฒนาครู และด้านภาคีเครือข่าย

จากผลการวิจัยพบว่า “สภาพการบริหารจัดการด้านการพัฒนาครู มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน/การจัดแหล่งเรียนรู้/พื้นที่การเรียนรู้ และมีความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียน” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูปฐมวัยเพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กให้เป็นไปตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการเตรียมการร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด ใช้นวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น Reggio Emilia Montessori, Project Application นอกจากนี้มีการอบรมให้ความรู้ครูเรื่องสื่อออนไลน์ การใช้โปรแกรม Canva มาพัฒนาให้ครูเกิดทักษะมากขึ้น และมีการนิเทศการสอนโดยมีศึกษานิเทศก์มาให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเน้นให้ครูมีความรู้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการ จัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สอน และบุคลากรปฐมวัย ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น.12)

สำหรับการบริหารจัดการด้านภาคีเครือข่าย จากผลการวิจัยพบว่า “สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีการสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษา รวมทั้งมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง” ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้มีการเชิญผู้ปกครอง ชุมชนที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการเชิญภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามาสอนให้เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เช่น การปลูกข้าว การฟ้อนรำ เป็นต้น สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการตั้งชมรมครูปฐมวัยเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากมีปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก็มีการปรึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยมีเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็งเข้ามาช่วย นอกจากนี้ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูยังร่วมเป็นทีมเข้ามาทำงานร่วมกันในการนิเทศภายในสถานศึกษา การดำเนินการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ บุญเสนอ (2560, บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต3 ซึ่งพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ของเด็กมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการ และมีส่วนร่วมในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้มีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชนส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้กับผู้ปกครองเพื่อให้เข้าใจถึงปรัชญาหลักการและจุดหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จะได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง
2. หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือของผู้ปกครองและเครือข่ายเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก
3. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาครูปฐมวัยและบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่ไม่มีวุฒิด้านปฐมวัย โดยเฉพาะในกลุ่มของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้มีความเข้าใจหลักและวิธีการจัดประสบการณ์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
4. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาปฐมวัยใช้นวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น Reggio Emilia Montessori, Project Application, การจัดประสบการณ์ตามแนววิถีพุทธ
5. หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรจัดให้มีสื่อวัสดุและอุปกรณ์การเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และพื้นที่การเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนของเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม
6. สถานศึกษาปฐมวัยควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาปฐมวัยโดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ และมีการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงาน หรือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสถานศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินการประเมินคุณลักษณะผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศจากผลการประเมินที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ดีขึ้น

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อถอดบทเรียนจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อค้นหา วิธีการ กระบวนการ รูปแบบหรือแนวทางที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของสถานศึกษา ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เข้าส์ออฟ เคอร์มีสท์.

เยาวภา เดชะคุปต์. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: แมค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). **รายงานความก้าวหน้าการวิจัยโครงการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ข). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ค). **มาตรฐานการศึกษาของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การพัฒนาการศึกษาของไทย**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563ง). รายงานผลการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษา
ของชาติสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563จ). รายงานผลการศึกษาเรื่องการนำมาตรฐานการศึกษาของ
ชาติสู่การปฏิบัติ: บทเรียนจากต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี

อมรรัตน์ บุญเสนอ. (2560). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. ปรินญา
นิพนธ์ กศม. สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.